

cavall meravellós que ja reporta d'ell S.Siv. amb amb la merescuda recusació de 1315 (p.p. *CoDoACA* XII) *Orocal* apareix com el nom d'un despoblat d'Aragó —segurament en la via de la «infiltració» des de Gallicanta cap a Olocau del Rei, i amb l'evolució de -D>-I.⁷

Completem l'art. amb un altre representant valencià del nom aràbic de l'àguila. *Olocaiba*, consta com un lloc de prop de la Serra de Segàrria en doc. de 1257 (Mtz.Fdo., *Doc.Val.ACA* I, 40), i en un de 1261 com lloc de Sancho Roïç de Corella (o.c. I, 339). En un altre de 1269 va citat junt amb *Petrer* (ibid. I, 943), però aquest *Petrer* és Pedreguer (com documenta Chabàs, *El Arch.* I, 252 ss.). Es tracta, doncs de l'*Ocaibe*, que figura com castell revoltat per Al-Azraq junt amb Pedreguer, Ondara i Gata de Gorgos (SSiv. s.v. 273, s.v. *Locaiba*, *Alocayba*, alternant amb *Olocayba* en 7 passatges del Rept. (V. l'índex de Chabàs). *Olocaibe*, amb variants *Alcayba* i *Locaybe* a l'índex del R. Patr., fº 23.

És l'ar. *al-ʿuqāyibā* dim. de *ʿuqāb* («àguila» *RMA.* 249) o sigui 'àguilot'. D'aquí també un *Locaiba* prov. Almeria, agre. d'Albox p.jud. de Huércal-Overa. SGuarner (*RValVF* I, p.59ss.) parlà de *Locaiba* i *Locubín* qualificant-los de mossàrab i castellà; no: res de mossàrab sinó àrab pur, el segon en plural *ʿuqāyibīn*. Més sobre *Olocaiba* en *El Arch.* II 323 i IV 279, 309, 320 i 324.

¹ En la toponímia menor no hi manca algun nom que podria ser antic. *Daleo*, *Lecha*, *Bco. de Hornachos*, *La Peirona*, *Los Penellos*, *La Presquera* i sobre tot *Kóbo de árbol* que ja tinc doc. com *Cova* o *Cueva de Alvaro* a. 1249 infra. Però la major part són noms més trivials o d'aire recent. Entre les cases del poble, bastantes d'aspecte antic (amb inscr. de 1567 i 1555 dues). Seria en part repoblat? El parlar dels inf. no era gaire dialectal, però tanmateix crec que no hi ha reculada moderna de la llengua: probt. fou sempre aragonès.—² Diu S.Siv., 318, en el *Rept.* se cita como pròxima a la alqueria *Olla*, con fecha 2-II-1238. Sembla haver-hi una confusió de S.Siv., car no veig el nom d'Olocau en el Rept., ni l'hi registra l'índex de Chabàs (complet i bo). Potser confon el nom d'Olocau amb un *alcudia*, vora la qual el *Rept.* posa *Oylla*, p.49.1, 249.14 i *Ola* a la p. 368, i moltes més cites de *Ollarios*, prop d'aquest *alcudia*, que sembla ser prop de Campanar i Russafa. Però és clar que *Olocau* no té res a veure amb *Alcúdia* ni amb aquest *Ollarios* (*Ollers*?).—³ Car MtzFdo. només dóna alguna cita de Olocau del Rei (en el vol. II). I hem de suposar que At Orella és el conegut cavaller de Jaume I.—⁴ En aquesta grafia hi ha confusió de *Serra* amb *Ria* el seu agregat. També Reglà els confonia, escrivint *Serrairia*.—⁵ Però no hi ha raó ferma per canviar la definició en «peña

grande en la montaña» —probt. és cosa del publicador Oliver del llibre del seu oncle Asín—; la definició correcta és 'àguila' (*Cron.Gral.*, *Bayan*, *Levi* etc.); és clar que és en muntanyes penyaloses on nien les àguiles; i l'ús d'aquest mot en llocs muntanyosos fou cosa comuna, com diré sobre *Olocaiba*; és sabut també que els cronistes aràbics donaren el nom d'*Al-ʿuqāb* a la batalla de Las Navas de 1212 (Coll Alentorn, ed. de Desclot II, 38n.).—

⁶ Més sobre l'etim. indoeuropea (cèltica), d'OLCADES en el *DECH*, s.v. *bolgar*, n.7, on l'enllaço amb el celtisme OLCA>cast. dial. *huelga* terme topogràfic (ieur. *plkā*); i més en Schmoll, *Spr.Idg.Hisp.* 194. A l'a. *Orcau* veurem si també hi ha relació amb el cèltic ORGADES.—⁷ Si té res a veure amb aquest o amb els nostres *Olocau* un *Alcau* de l'Índex del R. Patrimoni (fº 38) manco de detalls geogràfics per decidir-ho.

OLOPTE

Poblet de la Cerdanya central, agregat al municipi d'Isòvol, al Nord d'aquest poble, muntanya amunt, uns centenars de metres més alt.

PRON. LOCAL: *ulóptə* (*də ulóptə*, *ə ulóptə*) a Puigcerdà Casac. 1920; *ulóptə* ibid. Cor. 1924 i en les enqs. de 1935 en els pobles circumdants, incloent-hi Olopte (IX, 110).

MENCIONS ANT. 839: *Olorbite*, Acta C.SdUrg. (id. en el Capbreu i *Olorbe* a la còpia del S.XII.¹ (ed. PPujol, 155). 1014: «in com. Cerdanie, villa *Orbite*» afr. amb Alp i el Segre (SerraV., *Pinós Mtpl.* III, 96). 1043: villa de *Olorbite* citat amb Isòvol (*Cart. Tavèrnoles*, p.77.8, 25); 1177: «Guill. Domeneg de *Olorbde* et G.M. de *Garexen*» (*Cart.* id. 167.11). 2a. *meitat S.XIII*: *Olobde* (Delcor, *Juifs Puigc.*, *Sefarad* 1966, 32-35). 1359: *Olopda* (*CoDoACA* XII).

ETIM. Ja va quedar demostrada en els treballs meus de 1953 i 1954 (reproduïts en *E.T.C.* I, 88, i II, 203), essencialment en aquests termes: «*Olopte*, on la transhumància pastoral passa, per anar a l'alta vall de Meranges, anomenat *Olorbite* l'any 839, *Olorbde* després, per a mi no és altra cosa que els mots bascos *orots+bide* 'camí de vedells'² >*OROSBIDE >*Orórbide >Olórbide.

Amb una intuïció brillantíssima Schuchardt (*Iberische Deklination*, 71), va demostrar que el nom hispano-romà de la serra *Orospeida* tenia aquest mateix origen, i que l'altre nom de muntanya coetani *Idubeda* era 'camí dels bous' (bc. *idi* 'bou'). En general, crec que Meyer-Lubke està desencertat (*Hom.Mz.Pi.* 1925, 68), en rebutjar el mateix origen per al seu «sufix ibèric» -BITE, -BITA (més aviat -BIDE, -BEDA), refiat de les llatinitzacions amb -I.³ de la tardana Acta de La Seu. l'Itinerari Antoní, més antic,